

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:1754

av Jonas Gunnarsson m.fl. (S)

Krisberedskap och naturkatastrofer

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vikten av förebyggande krisberedskap och klimatarbete.

Motivering

Temperaturen på jorden stiger och det pågår en global uppvärmning. Denna utveckling har pågått i flera decennier och kan inte förklaras med enbart naturliga faktorer. Det innebär att vi måste anpassa oss till dagens och framtidens klimat med högre temperatur och mer intensiv nederbörd. Vi måste också räkna med förändringar av riskerna för extremväder.

Vi har alla behov av att samhället har en väl avvägd och för samtiden anpassad beredskap för att kunna hantera kriser och naturkatastrofer. I tider med häftigare regn, mildare och blöta vintrar har det blivit tydligt redan idag att många delar av landet är sårbara. Det har särskilt varit tydligt i Värmland, ett län som sedan millennieskiftet haft flera uppmärksammade översvämningar. Nämnas kan den i Arvika hösten 2000, men också den i Kristinehamnsområdet under 2014. Länet har inte bara drabbats av uppmärksammade översvämningar utan också av oftare återkommande häftiga regn. Något som har orsakat stora problem i driften av flera kommuners VA-nät och efterföljande skador i hem hos mängder av människor till följd av inträngande dag- och avloppsvatten. De återkommande häftiga regnen och höga flödena i våra älvar har också bidragit till problem med snabbare erosion av älvkanter med ökad risk för allvarliga ras som följd.

Anpassningen till ett förändrat klimat måste ske parallellt med arbetet för minskade utsläpp. Samhällets sårbarhet för en klimatförändring beror dels på hur mycket klimatet

förändras och hur snabbt det sker, men också på hur väl förberett samhället är för att möta förändringen i alla sektorer som berörs.

I Klimat- och sårbarhetsutredningen som överlämnats till regeringen betonas att arbetet med anpassning till ett förändrat klimat i Sverige behöver stärkas och samordnas på både central och regional nivå. Det behövs aktiva klimatanpassningsåtgärder och en politisk ansvarsfördelning för att klara framtida händelser. Regeringen bör överväga att ge en myndighet och ett departement uppdraget att helt ansvara för detta arbete. Likaså att närmare undersöka möjligheten för en nationell strategi för klimatanpassningsarbetet med denna inriktning.

Speciellt viktiga i arbetet är de sektorer där det fattas beslut som har långsiktiga konsekvenser. Bland annat handlar det om den fysiska planeringen och utbyggnaden av infrastrukturen. Det finns annars en risk för att vi bygger oss fast i förhållanden som är svåra att rätta till, om vi inte redan nu tar hänsyn till att de fysiska förutsättningarna kommer att förändras. Därför krävs medveten planering, samhällsbyggnad och förebyggande åtgärder för att minska samhällets sårbarhet. En viktig uppgift för samhället blir därför nu att snabbt anpassa befintliga byggnader, infrastruktur och samhällsstruktur till stora vattenflöden och högre vattennivåer. Men lika viktigt är det att anpassa samhällsutvecklingen och dimensionera nya byggkonstruktioner för de klimatförhållanden som kan förväntas de kommande 50 åren. Detta har inte minst klimat- och sårbarhetsutredningen poängterat i sitt betänkande till regeringen.

Det är inte bara effekterna av klimatförändringarna som utgör en stor risk. Även en ökad internationalisering och en it-revolution har också skapat nya utmaningar för ett aktivt och bra krisberedskaps- och säkerhetsarbete.

I Värmland finns en hög kompetens gällande krisberedskap och säkerhetsarbete tack vare närvaron av statliga myndigheter som har som ansvar att jobba med de här frågorna. Idag finns stora delar av MSB:s (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap) verksamhet förlagd i Karlstad vilket tillsammans med andra aktörer som Karlstads universitet, kommuner och företag med hög kompetens på området gör att det går att tala om ett kompetenskluster gällande krisberedskap och säkerhet i regionen. Karlstadsregionen har även under lång tid varit viktig för att göra det svenska it-undret möjligt tack vare de många stora företag som bedrivit produkt- och tjänsteutveckling i området.

Under senare år har vi dock haft en borgerlig regering som inte verkar ha sett den stora kompetens som finns i länet, detta har manifesterats genom att det har tillåtits att fler och fler nyckelfunktioner och ledning i MSB har tillåtits att lokalisera sig på annan ort

än Karlstad. Ett synsätt som behöver förändras om hela landet ska kunna leva samt för att på ett bättre sätt ta tillvara på den kompetens som finns på området.

Vänern

Klimat- och sårbarhetsutredningen konstaterade att Vänern, dess tillflöden och avrinningsområde är ett av Sveriges mest utsatta områden. Vi har sett detta under flera års följd. Bland annat åren 1998, 2000 och 2001 då området runt Vänern drabbades av översvämningar med betydande kostnader som följd.

Vänern är Sveriges och EU:s största sjö och sötvattenreservoar. Strandlinjen längs fastlandet är nästan 180 mil. Sjön är dricksvattenreservoar för en stor del av befolkningen i Västsverige, indirekt också för Göteborg som tar sitt färskvatten från Göta älv. Avrinningsområdet till sjön täcker ungefär 10 procent av landets yta samtidigt som den bara har ett utlopp. Stränderna och sjön är viktiga områden för boende, rekreation och friluftsliv både för alla de hundratusentals människor som bor runt sjön och för en ökande turism, yrkesfiske och transporter. Likaså finns där mängder av känslig natur som hyser ett fantastiskt djurliv.

Idag är det samhälleliga ansvaret för sjön splittrat mellan många olika myndigheter och organ. Det är olyckligt och skapar förmodligen effektivitetsförluster samtidigt som det gör det svårare att ta de stora grepp som behöver tas för sjöns framtid. Det behöver därför tas initiativ som syftar till en bättre och mer sammanhållen förvaltning av den otroliga resurs som Vänern är, men som också är kopplad till de klimatutmaningar vi står inför.

Jonas Gunnarsson (S)

Berit Högman (S)

Gunilla Svantorp (S)

Lars Mejern Larsson (S)

Mikael Dahlqvist (S)